

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE
POLITEHNICA BUCUREȘTI - CENTRUL UNIVERSITAR PITEȘTI
ȘCOALA DOCTORALĂ *FILOLOGIE*
DOMENIUL FILOLOGIE

**REVALORISATION DU TEXTE LITTÉRAIRE COMME
DOCUMENT AUTHENTIQUE POUR LE DÉVELOPPEMENT
DE LA COMPÉTENCE CULTURELLE DANS LE CONTEXTE
DE L'UTILISATION DES MOYENS AUDIOVISUELS**

Conducător de doctorat :

Prof. univ. dr. habil. Corina-Amelia GEORGESCU

Student-doctorand :

NIȚĂ (IORDACHE) Aurelia

Pitești

2025

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE
POLITEHNICA BUCUREȘTI - CENTRUL UNIVERSITAR PITEȘTI
ȘCOALA DOCTORALĂ *FILOLOGIE*
DOMENIUL FILOLOGIE

**REVALORISATION DU TEXTE LITTÉRAIRE COMME
DOCUMENT AUTHENTIQUE POUR LE DÉVELOPPEMENT
DE LA COMPÉTENCE CULTURELLE DANS LE CONTEXTE
DE L'UTILISATION DES MOYENS AUDIOVISUELS**

Conducător de doctorat :

Prof. univ. dr. habil. Corina-Amelia GEORGESCU

Comisie de îndrumare și integritate academică :

Conf. univ. dr. Liliana VOICULESCU

Conf. univ. dr. Loredana BLOJU

Conf. univ. dr. Valentina STÎNGĂ

Dr. Laura PĂTRU

Student-doctorand :

NIȚĂ (IORDACHE) Aurelia

Pitești

2025

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI TEHNOLOGIE
POLITEHNICA BUCUREȘTI - CENTRUL UNIVERSITAR PITEȘTI
ȘCOALA DOCTORALĂ *FILOLOGIE*
DOMENIUL FILOLOGIE

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

**REVALORISATION DU TEXTE LITTÉRAIRE COMME
DOCUMENT AUTHENTIQUE POUR LE DÉVELOPPEMENT
DE LA COMPÉTENCE CULTURELLE DANS LE CONTEXTE
DE L'UTILISATION DES MOYENS AUDIOVISUELS**

Conducător de doctorat :

Prof. univ. dr. habil. Corina-Amelia GEORGESCU

Student-doctorand :

NIȚĂ (IORDACHE) Aurelia

Pitești

2025

TABLE DES MATIÈRES

INTRODUCTION.....	10
Le thème de recherche et son actualité.....	10
Le domaine de recherche.....	11
Les provocations principales de la recherche.....	12
Hypothèse de la recherche.....	12
Corpus.....	12
Objectifs de la recherche.....	13
Méthodologie de recherche.....	14
Structure de la thèse.....	18
Impact des résultats et possibles limites.....	20
PREMIÈRE PARTIE.....	21
CHAPITRE 1. DE LA COMPÉTENCE LINGUISTIQUE À LA COMPÉTENCE CULTURELLE.....	21
1.1. L'approche actionnelle dans l'enseignement du FLE.....	21
1.2. La compétence culturelle.....	23
CHAPITRE 2. LA LITTÉRATURE COMME COMPOSANTE DE LA COMPÉTENCE CULTURELLE : LE <i>CECRL</i> ET LE <i>VOLUME COMPLÉMENTAIRE</i>.....	27
2.1. La littérature.....	27
2.2. Le texte littéraire.....	34
2.3. L'œuvre littéraire.....	37
2.4. Le roman.....	39
2.5. La nouvelle.....	44
2.6. La pièce de théâtre.....	46
2.7. La poésie et le poème.....	52
CHAPITRE 3. LA PLACE DE LA LITTÉRATURE DANS LES MÉTHODES DE FRANÇAIS.....	59
3.1. La neuvième classe.....	61
3.1.1. La neuvième classe – L1.....	61
3.1.2. La neuvième classe – L2.....	63
3.2. La dixième classe.....	66
3.2.1. La dixième classe – L1.....	66

3.2.2.	La dixième classe – L2.....	71
3.3.	La onzième classe.....	76
3.3.1.	La onzième classe – L1.....	76
3.3.2.	La onzième classe – L2.....	81
3.4.	La douzième classe.....	87
3.4.1.	La douzième classe – L1.....	87
3.4.2.	La douzième classe – L2.....	94
CHAPITRE 4. DES MOYENS AUDIOVISUELS AUX TICE DANS L'ENSEIGNEMENT DU FLE.....		103
4.1.	Les moyens audiovisuels.....	103
4.1.1.	Définition.....	104
4.1.2.	Typologie des moyens audiovisuels.....	108
4.1.3.	Fonctions des moyens audiovisuels.....	110
4.1.4.	Avantages des moyens audiovisuels dans l'enseignement du FLE.....	112
4.1.5.	Inconvénients des moyens audiovisuels dans l'enseignement du FLE.....	115
4.2.	Les TICE dans l'enseignement des langues.....	117
4.2.1.	Définition.....	117
4.2.2.	Évolution des technologies dans la didactique des langues.....	119
4.2.3.	L'enseignement à l'époque des TICE.....	121
4.2.4.	L'importance des TICE dans l'enseignement du FLE.....	123
4.3	Conclusions.....	124
DEUXIÈME PARTIE.....		126
CHAPITRE 5. LA MÉTHODOLOGIE DE RECHERCHE.....		126
5.1.	Le Questionnaire comme technique de recherche.....	126
5.2.	Structure de l'étude de cas.....	131
CHAPITRE 6. LA PERCEPTION DES ENSEIGNANTS SUR LE DÉVELOPPEMENT DE LA COMPÉTENCE CULTURELLE : ÉTUDE DE CAS.....		132
6.1.	Analyse des questionnaires.....	133
6.1.1.	Considérations générales.....	133
6.1.2.	Analyse des résultats.....	134
6.2.	Séquences didactiques.....	175
6.2.1.	Séquence didactique no. 1 : Anna de Noailles.....	178
6.2.2.	Fiche pédagogique no. 1.....	179

6.2.3. Fiche de travail no. 1.....	184
6.2.4. Séquence didactique no. 2 : Guillaume Apollinaire.....	189
6.2.5. Fiche pédagogique no. 2.....	191
6.2.6. Fiche de travail no. 2.....	196
6.2.7. Séquence didactique no. 3 : Jacques Prévert.....	201
6.2.8. Fiche pédagogique no. 3.....	203
6.2.9. Fiche de travail no. 3.....	208
6.2.10. Séquence didactique no. 4 : Léopold Sédar Senghor.....	213
6.2.11. Fiche pédagogique no. 4.....	215
6.2.12. Fiche de travail no. 4.....	220
6.2.13. Séquence didactique no. 5 : Aimé Césaire.....	225
6.2.14. Fiche pédagogique no. 5.....	227
6.2.15. Fiche de travail no. 5.....	232

CHAPITRE 7. LE DÉVELOPPEMENT DE LA COMPÉTENCE CULTURELLE CHEZ LES APPRENANTS À L'AIDE DE L'AUDIOVISUEL : ANALYSE DES QUESTIONNAIRES.....242

7.1. Considérations générales.....	242
7.2. Analyse du questionnaire initial.....	243
7.3. Analyse du questionnaire final.....	270
7.4. Conclusions.....	297

CONCLUSIONS..... 302

BIBLIOGRAPHIE.....316

ANNEXES..... 324

ANNEXE A.....	324
ANNEXE B.....	367
ANNEXE C.....	371
ANNEXE D.....	381

REZUMAT

Cuvinte cheie : *literatură, competența culturală, mijloace audiovizuale, ora de FLE*

În această nouă realitate cu care ne confruntăm, predarea sau învățarea unei limbi străine nu se mai poate limita la dobândirea de competențe lingvistice, cărora profesorii sunt încă tributari, având în vedere formarea lor inițială; este esențial să se ia în considerare dezvoltarea de competențe culturale, competențe care ar putea permite elevilor să recunoască, să analizeze și mai ales să accepte cultura celorlalți, aprofundând-o în același timp pe a lor.

Studiul limbii franceze în sistemul de învățământ românesc datează de mult timp, însă situația cu care se confruntă în momentul de față nu este cea mai bună.

În prezent, în sistemul de învățământ românesc, limba franceză este predată în majoritatea școlilor, fie ca *Limbă modernă 1*, fie ca *Limbă modernă 2*.

Conform raportului Eurostat din 2020, publicat în septembrie 2022, România are un nivel foarte ridicat de plurilingvism în educație. Mai exact, 99% dintre elevii români studiază la școală două sau mai multe limbi străine, un procent mai mare decât media europeană.¹

Aceeași realitate este prezentată și de raportul Eurydice, publicat în luna martie 2023, limba franceză este a doua, cea mai învățată limbă în cel puțin un ciclu de învățământ, studiată de cel puțin 10% dintre elevi, în unsprezece țări europene, inclusiv în România.²

Acest lucru arată că, în România, limba engleză este de obicei predată ca *Limbă modernă 1*, studiul ei începând din clasele primare, în timp ce limba franceză este predată ca *Limbă modernă 2*, studiul ei începând în general din clasa a V-a.

Expunerea elevilor la această limbă este destul de limitată în comparație cu limba engleză, care face parte din viața lor de zi cu zi, la fel ca tehnologia digitală, motiv pentru care această teză de doctorat își propune să analizeze integrarea textului literar prin mijloace audiovizuale, atât de dragi elevilor din ziua de astăzi, în vederea îmbunătățirii competenței de comunicare și dezvoltării competenței culturale.

Oricare ar fi situația actuală a limbii franceze ca limbă străină, profesorii au sarcina de a-i ajuta pe elevi să vorbească în această limbă, astfel încât să îi poată înțelege pe ceilalți, în conformitate cu nivelul de competență cerut la sfârșitul școlarizării.

Scopul acestei teze este de a susține, printr-un demers de cercetare, importanța predării și învățării limbii franceze prin integrarea textelor literare în ora de FLE, cu scopul de a dezvolta

¹ [What languages are studied the most in the EU? - Products Eurostat News - Eurostat](#), consultat la data de 10.11.2022.

² [Key data on teaching languages at school in Europe – 2023 edition](#), consultat la data de 02.04.2023.

competența culturală la elevi cu ajutorul mijloacelor audiovizuale; acest demers este cu atât mai util cu cât realitatea cu care se confruntă astăzi tânăra generație este exclusiv digitală.

Actualitatea subiectului se explică prin necesitatea de a răspunde la trei întrebări esențiale în predarea limbii franceze: cum să motivezi elevii să studieze această limbă, cum să îi determini să citească texte literare și cum să le dezvolți competențele culturale.

Integrarea mijloacelor audiovizuale în practica didactică ar putea oferi răspunsul la toate aceste întrebări, dacă această schimbare de perspectivă va fi implementată, în predarea limbii franceze ca limbă străină, în sistemul de învățământ românesc.

Prinși complet într-un mediu digital, elevii se raportează la cunoaștere doar prin intermediul instrumentelor care vehiculează această nouă realitate.

În acest nou context, profesorii de limbi străine în general, de FLE în special, ar trebui să își adapteze stilul și practicile de predare și să își regândească strategiile de integrare a textelor literare în ora de FLE.

Domeniul de cercetare

Literatura, ca o componentă esențială a culturii universale, trebuie inclusă în predarea limbii franceze, în sistemul de învățământ românesc. Această teză, care își propune să fie o pledoarie pentru dezvoltarea competenței culturale prin intermediul textelor literare, se încadrează în domeniul filologiei.

Principalele provocări ale cercetării

Desfășurarea acestei cercetări trebuie să țină cont de o realitate dificilă cu care se confruntă predarea limbilor străine în România: scăderea numărului de elevi care studiază limba franceză, aspect care merge mână în mână cu scăderea populației școlare și cu presiunea exercitată de limba engleză, pe care o auzim peste tot.

În plus, cultura, ca și învățământul, este un domeniu din ce în ce mai puțin apreciat și finanțat ceea ce se reflectă în scăderea apetitului tinerilor pentru lectură în general și pentru textele literare în special.

Principalele provocări ar putea proveni din percepția negativă pe care majoritatea elevilor o au despre aspectele culturale, ceea ce ar putea duce la o oarecare reticență față de activitățile propuse.

În acest context, este important să se efectueze cercetări legate de dezvoltarea competenței culturale, cu atât mai mult cu cât această competență este o abilitate mai greu de măsurat.

Ipoteza cercetării

Ipoteza inițială este că integrarea combinată a textului literar cu mijloacele audiovizuale în cadrul orei de FLE favorizează dezvoltarea competențelor culturale transversale și, implicit, dezvoltarea competențelor lingvistice. Prin această abordare, elevii își pot îmbunătăți cunoștințele de limbă străină, dar învață și să decodifice referințe culturale, sociale și istorice și chiar să facă comparații între diferite sisteme de valori.

Scopul acestei teze de doctorat este de a evalua integrarea textelor literare cu ajutorul mijloacelor audiovizuale și dezvoltarea competențelor culturale în cadrul orei de FLE, folosind ca texte suport cinci poezii scrise de Anna de Noailles, Guillaume Apollinaire, Jacques Prévert, Léopold Sédar Senghor și Aimé Césaire.

Corpus

Corpusul acestei teze acoperă două categorii de documente: documente didactice și texte autentice pe baza cărora am conceput secvențe didactice.

În ceea ce privește documentele didactice, am analizat *CECRL, Volumul Complementar al CECRL* și următoarele manuale de franceză: *Limba franceză, Manual pentru clasa a IX-a, Planète jeune*, L1, Dan Ion Nasta, Marioara Sima, Tereza Lili Știube, Corint, 2004 ; *Limba franceză, Manual pentru clasa a IX-a*, L2, Doina Groza, Gina Belabed, Claudia Dobre, Diana Ionescu, Corint, 2008 ; *Limba franceză, Manual pentru clasa a IX-a*, L2, Mariana Popa, Anca Monica Popa, Humanitas Educațional, 2017 ; *Limba franceză, Manual pentru clasa a X-a, Porte-bonheur*, L1, Dan Ion Nasta, Corint, 2008 ; *Limba franceză, Manual pentru clasa a X-a*, L2, Doina Groza, Gina Belabed, Claudia Dobre, Diana Ionescu, Corint, 2008; *Limba franceză, Manual pentru clasa a X-a*, L1, Mariana Popa, Angela Soare, Humanitas Educațional, 2017 ; *Limba franceză, Manual pentru clasa a X-a*, L2, Mariana Popa, Angela Soare, Humanitas Educațional, București, 2017 ; *Limba franceză, Manual pentru clasa a XI-a, Coup de cœur*, L1, Dan Ion Nasta, Corint, 2006 ; *Limba franceză, Manual pentru clasa a XI-a*, L2, Doina Groza, Gina Belabed, Claudia Dobre, Diana Ionescu, Corint Educațional, 2014 ; *Limba franceză, Manual pentru clasa a XI-a*, L1, Mariana Popa, Humanitas Educațional, 2006 ; *Limba franceză, Manual pentru clasa a XI-a*, L2, Mariana Popa, Angela Soare, Carmen Chiriță, Humanitas Educațional, 2012 ; *Limba franceză, Manual pentru clasa a XII-a, Francoroute*, L1, Dan Ion Nasta, Corint Educațional, 2014 ; *Limba franceză, Manual pentru clasa a XII-a*, L2, Doina Groza, Gina Belabed, Claudia Dobre, Diana Ionescu, Corint Educațional, 2014 ; *Limba franceză, Manual pentru clasa a XII-a*, L1, Mariana Popa, Humanitas Educațional, 2007 ; *Limba franceză, Manual pentru clasa a XII-a*, L2, Mariana Popa, Angela Soare, Humanitas Educațional, 2012.

Pentru alegerea textelor autentice, am folosit cinci autori (Anna de Noailles, Guillaume Apollinaire, Jacques Prévert, Léopold Sédar Senghor și Aimé Césaire), aleși pe baza următoarelor criterii: varietatea și actualitatea temelor propuse, vocabularul vehiculat, perioada, genul literar abordat și, mai presus de toate, posibilitatea de a lucra toate cele patru competențe generale (receptarea orală și receptarea scrisă, comunicarea orală și comunicarea scrisă).

Cele cinci poezii abordate sunt: *Le Verger*, *Le Pont Mirabeau*, *Déjeuner du matin*, *Femme noire*, *Prophétie*. Ele au fost utilizate ca documente suport pentru secvențele didactice lucrate la clasă.

Diversitatea tematică a acestor poeme a reprezentat baza demersului nostru de cercetare: textul literar adecvat și experiența multisenzorială produsă cu ajutorul mijloacelor audiovizuale facilitează competența comunicativă și dezvoltarea competenței culturale.

Obiectivele cercetării

Obiectivul principal al prezentei cercetări este de a analiza în ce măsură integrarea textului literar în cadrul orei de FLE, prin mijloace audiovizuale, contribuie la dezvoltarea competențelor culturale, în special, și la dezvoltarea competențelor generale (receptarea orală și receptarea scrisă, comunicarea orală și comunicarea scrisă), în general.

Obiectivele specifice ale acestei teze sunt :

- a) să analizeze aparițiile termenilor legați de conceptul de *literatură* în *CECRL* și în *Volumul Complementar al CECRL* ;
- b) să analizeze locul *literaturii* în metodele de predare a limbii franceze utilizate în liceu pentru Limba modernă 1 și Limba modernă 2 ;
- c) să identifice rolul mijloacelor audiovizuale și al TIC în predarea limbilor străine ;
- d) să verifice ipoteza cercetării prin intermediul unui studiu de caz.

Metodologia de cercetare

Pentru a asigura coerența și relevanța demersului științific care stă la baza acestei lucrări, este necesar să se utilizeze o metodologie de cercetare riguroasă, sistematică și adecvată temei propuse. Această metodologie nu se limitează la un simplu set de tehnici; ea se înscrie într-o logică a construcției științifice care vizează stabilirea unei legături constante între ipotezele formulate, elementele teoretice reținute și testarea lor în realitatea empirică. În acest sens, cercetarea nu trebuie doar să permită verificarea postulatelor și validarea conceptelor teoretice, ci și să încurajeze transpunerea lor în situații concrete, pentru a consolida valoarea explicativă și predictivă a rezultatelor obținute.

O astfel de abordare implică utilizarea unor instrumente de colectare și analiză a datelor adaptate obiectivelor urmărite și suficient de precise pentru a garanta validitatea rezultatelor și, prin urmare, utilizarea unei „meta-metode”, care este o metodă „care permite alegerea între diferite metode”³ și mai ales „încrucișarea tipurilor de cercetare, a metodelor de cercetare și a surselor de informare”.⁴

De asemenea, ea trebuie să ia în considerare legătura dintre analiza calitativă și cea cantitativă, pentru a oferi o imagine globală și nuanțată a fenomenului studiat. Această dublă abordare metodologică nu numai că sporește fiabilitatea concluziilor, dar consolidează și semnificația lor științifică.

Astfel, metodologia adoptată nu este doar o simplă etapă formală a cercetării, ci reprezintă cadrul epistemologic și practic care face posibilă compararea teoriei cu realitatea. Prin intermediul acesteia, lucrările întreprinse urmăresc să genereze noi cunoștințe, să ofere răspunsuri bine fundamentate la întrebările de cercetare și să propună căi de aplicare susceptibile de a alimenta o activitate pedagogică și științifică bazată pe rigoarea, obiectivitatea și reproductibilitatea rezultatelor.

În didactica limbilor moderne, cercetătorii pot utiliza o varietate de metode, dintre care trebuie să le aleagă pe cele mai potrivite pentru demersul lor.

Această teză utilizează următoarele metode de cercetare:

- a) metoda documentară ;
- b) metoda analizei materialului didactic ;
- c) chestionarul ;
- d) metoda cantitativă ;
- e) metoda calitativă.

Metoda documentară desemnează „tehnicele de cercetare și analiză a documentelor care sunt deja disponibile și care oferă informații imediat utilizabile cu privire la tema de cercetare”.⁵ Aceasta implică cercetarea și analiza documentelor. Avantajul acestei metode este că permite cercetătorilor să identifice (în documentele pe care le consultă) elemente relevante pentru demersul său și totodată să tragă concluzii importante pentru atingerea obiectivelor propuse.

Această metodă ne-a ajutat să înțelegem noțiunile fundamentale pentru cercetarea noastră, să le sesizăm esența și să le structurăm, în special în vederea atingerii primelor trei obiective specifice, care vizează analiza aparițiilor termenilor legați de conceptul de *literatură* în *CECRL* și

³ PUREN, Christian., « Méthodologie de la recherche en DLC », p. 44, <https://www.christianpuren.com/cours-m%C3%A9thodologie-de-la-recherche-en-dlc/chapitre-5-mettre-en-oeuvre-ses-m%C3%A9thodes-de-recherche/> , consultat la data de 12.11.2022.

⁴ *Ibidem*, p. 45.

⁵ *Ibidem*, p. 31.

în *Volumul Complementar al CECRL*, analiza locului *literaturii* în metodele de predare a limbii franceze utilizate în liceu pentru Limba modernă 1 și Limba modernă 2 și identificarea rolurilor mijloacelor audiovizuale și TIC în predarea limbilor străine.

În consecință, teza noastră a fost împărțită în două părți principale: în prima parte am prezentat conceptele-cheie pentru cercetarea noastră (competența culturală, mijloacele audiovizuale și TIC). Pentru elaborarea acestei prime părți, metoda documentară ne-a fost extrem de utilă, deoarece, pe de o parte, ne propunem să analizăm aparițiile termenului *literatură* și ale termenilor legați de acesta, în *CECRL* și în *Volumul Complementar al CECRL* și, pe de altă parte, am realizat o analiză a metodelor franceze pentru a vedea cum abordează ele competența culturală prin recurgerea la textul literar. Această metodă ne-a ajutat, de asemenea, să atingem cel de-al treilea obiectiv specific al cercetării noastre: să identificăm rolul mijloacelor audiovizuale și al TIC în predarea limbilor străine.

Am utilizat metoda documentară în primul capitol al acestei teze, care este consacrat definiției competenței culturale, în al doilea capitol, care a analizat *literatura* ca o componentă a competenței culturale, și în al treilea capitol, care este consacrat locului ocupat de *literatură* în metodele de predare a limbii franceze. Această analiză ne-a permis să analizăm structurarea acestui tip de document folosind *metoda analizei materialului didactic*.

Potrivit lui Puren, în cadrul acestei metode, materialele didactice pot fi analizate luând în considerare mai mulți factori, pe baza cărora autorul propune următoarea clasificare⁶ :

1. analiza pe probleme ;
2. analiza pe domenii ;
3. analiza pe operații ;
4. analiza după tipul de activitate ;
5. analiza pe tipuri de suport ;
6. analiza după nivel.

Aproape toate aceste tipuri de analiză (analiza după problematica textului literar, analiza după tipul de activitate, analiza după tipul de suport) sunt utilizate în cercetarea noastră pentru a analiza cele cincisprezece manuale publicate de editurile *Corint* și *Humanitas*, manuale utilizate în predarea FLE în sistemul de învățământ românesc.

În plus, această metodă a fost utilizată și pentru a analiza materialele suport (scrise și audiovizuale) care stau la baza celor cinci secvențe didactice, propuse elevilor de liceu, pentru a-și dezvolta competența culturală cu ajutorul literaturii, prin intermediul mijloacelor audiovizuale.

⁶ PUREN, Christian, « La DLC comme domaine de recherche, Dossier n° 5, LA PERSPECTIVE DIDACTIQUE ¾ : MATÉRIELS ET PRATIQUES » pp. 5-9, <https://www.christianpuren.com/cours-la-dlc-comme-domaine-de-recherche/dossier-n-5-la-perspective-didactique-3-4/>, consultat la data de 15.11.2022.

Deoarece unul dintre obiectivele cercetării noastre este de a obține date comparabile și un punct de vedere reprezentativ pentru populația școlară (elevi și profesori) cu privire la un subiect specific: dezvoltarea competenței culturale în rândul elevilor, o altă metodă de cercetare utilizată este chestionarul, pe care l-am folosit pentru a atinge un alt obiectiv specific, cel de-al patrulea, și anume verificarea ipotezei de cercetare prin intermediul unui studiu de caz.

Chestionarele sunt definite de Puren ca fiind :

instrumente relativ ușor de pus în aplicare, dar foarte dificil de dezvoltat: trebuie să fiți clari cu privire la ipotezele pe care încercați să le validați și la tipul de date pe care va trebui să le comparați pentru a face acest lucru, astfel încât să le puteți colecta. Acesta este motivul pentru care, în principiu, testăm întotdeauna o primă versiune a unui nou chestionar pe câteva persoane, înainte de a distribui formularul definitiv.⁷

Pentru validarea demersului nostru științific, ne-am propus să utilizăm două tipuri de chestionare :

- un chestionar pentru profesorii de limbi moderne în România, cu scopul de a colecta date despre integrarea textului literar în ora de limbă străină prin intermediul mijloacelor audiovizuale, vizând dezvoltarea competenței culturale a elevilor ;

- un chestionar (inițial și final) privind competența culturală, care are ca scop identificarea nivelului de competență culturală a elevilor în ora de franceză, ca limbă străină, la începutul și la sfârșitul cercetării.

Toate aceste chestionare au fost utilizate pentru a colecta informații cu privire la tema propusă. Chestionarele utilizate după derularea secvențelor didactice propuse elevilor, pentru cei cinci autori francofoni, măsoară dobândirea competenței culturale și ne permit să validăm sau nu modul de lucru utilizat și să facem propuneri de îmbunătățire a acestuia, întrucât „metodele de cercetare privesc colectarea datelor și prelucrarea lor”⁸ în vederea unei abordări didactice adecvate.

În activitatea de cercetare pentru această teză am utilizat, de asemenea, *metoda cantitativă* și *cea calitativă*.

Conform lui Puren,

Scopul analizei cantitative este de a depăși impresiile subiective, prejudecățile și stereotipurile personale și colective. Calitatea acestui tip de analiză depinde de numărul și reprezentativitatea persoanelor intervievate, de rigoarea prelucrării statistice și de claritatea prezentării finale a datelor. Analiza cantitativă este cel mai adesea aplicată rezultatelor chestionarelor colectate în număr mare de la profesori și elevi [...].⁹

⁷ PUREN, Christian, « Méthodologie de la recherche en DLC », p. 38, <https://www.christianpuren.com/cours-m%C3%A9thodologie-de-la-recherche-en-dlc/chapitre-5-mettre-en-oeuvre-ses-m%C3%A9thodes-de-recherche/>, consultat la data de 15.11.2022.

⁸ *Ibidem*, p. 30.

⁹ *Ibidem*, p. 39.

În ceea ce privește metoda calitativă, „scopul nu este de a măsura fenomenele (metoda cantitativă), ci de a le înțelege natura profundă și *calitatea*”.¹⁰

Metoda cantitativă ne-a fost utilă în mai multe etape ale demersului nostru: am luat în considerare să analizăm numărul de apariții ale termenilor *literatură, text literar, operă literară, roman, povestire, piesă de teatru, poezie, poem* în *CECRL* și în *Volumul Complementar al CECRL*, precum și locul textului literar în manualele de limba franceză analizate (prin referințele făcute la competențele vizate, genurile literare abordate și autorii citați de aceste manuale). Această metodă ne-a permis să facem observații numerice pe baza chestionarelor aplicate.

În schimb, metoda calitativă ne-a permis să analizăm în profunzime anumite aspecte, cum ar fi modul în care termenii *literatură, text literar, operă literară, roman, povestire, piesă de teatru, poezie și poem* sunt integrați în *CECRL* și în *Volumul Complementar al CECRL*, precum și modul în care textul literar este utilizat în manualele de FLE, la nivel liceal. Această metodă ne-a permis, de asemenea, să analizăm modul în care competența culturală este percepută de profesori și de elevi, înainte și după ce am lucrat la ea în clasă, utilizând mijloace audiovizuale, și ne-a sprijinit în demersul nostru de atingere a primelor două obiective specifice de analiză, precum și a celui de verificare a ipotezei de cercetare.

Structura tezei

Pentru a valida ipoteza cercetării noastre, noi am organizat demersul în două părți, precedate de o *Introducere* și urmate de *Concluzii*: o parte teoretică și o parte aplicată.

Prima parte, care constituie baza teoretică a studiului nostru, vizează definirea conceptului de *competență* în general și a celui de *competență culturală* în special. Competența culturală devine din ce în ce mai necesară în societatea actuală, o societate în care întâlnirea culturilor este un fenomen extrem de prezent.

De asemenea, ne-am propus să analizăm, atât din punct de vedere cantitativ (prin înregistrarea numărului de apariții ai termenilor menționați mai sus), cât și calitativ (prin evidențierea contextelor în care aceștia apar), aparițiile termenilor legați de conceptul de *literatură (text literar, operă literară, roman, povestire, piesă de teatru, poezie și poem)* în *CECRL* și în *Volumul Complementar al CECRL*, pentru a identifica locul acordat de aceste două documente textului literar și, implicit, competenței culturale. Această analiză este însoțită de cea a locului acordat literaturii în metodele franceze, a două edituri românești, *Corint* și *Humanitas*. Aceste metode sunt cele utilizate în liceu, pentru limba franceză Limbă modernă 1 și Limbă modernă 2,

¹⁰ PUREN, Christian, « Méthodologie de la recherche en DLC », p. 40, <https://www.christianpuren.com/cours-m%C3%A9thodologie-de-la-recherche-en-dlc/chapitre-5-mettre-en-oeuvre-ses-m%C3%A9thodes-de-recherche/>, consultat la data de 15.11.2022.

de la clasa a IX-a la clasa a XII-a. Scopul acestei analize este acela de a identifica modalitățile prin care competența culturală se reflectă în acest tip de auxiliare, în raport cu textul literar. În acest sens, am încercat să identificăm structura manualelor pentru a vedea cum și unde sunt inserate textele literare, traseul de învățare și conținutul literar propus. Scopul nostru este de a evidenția asemănările și diferențele dintre manualele publicate de o editură și alta, precum și dintre manualele publicate de cele două edituri. Pentru acest lucru, am întocmit tabele cu aparițiile numelor de scriitori în toate aceste manuale și de modalități de stimulare a dezvoltării competenței culturale cu ajutorul textelor literare.

Un capitol al acestei secțiuni este consacrat mijloacelor audiovizuale și TIC, deoarece considerăm că este esențial să identificăm rolul acestor mijloace în predarea limbilor străine în general, și în predarea limbii franceze, în special. În acest scop, am sintetizat definițiile date mijloacelor audiovizuale în literatura de specialitate și am încercat să elaborăm o tipologie a mijloacelor audiovizuale. Pentru a identifica avantajele și dezavantajele acestor mijloace, am analizat funcțiile pe care acestea le pot avea. Având în vedere noile evoluții ale tehnologiei utilizate în învățarea limbilor străine, am luat în considerare și TIC, pentru a evidenția contribuția acestora la predarea limbii franceze ca limbă străină.

A doua parte a tezei, partea aplicată, cuprinde trei capitole și vizează verificarea ipotezei de cercetare printr-un studiu de caz.

Studiul de caz cuprinde patru etape:

a) un chestionar aplicat profesorilor pentru a identifica percepția acestora cu privire la dezvoltarea competenței culturale cu ajutorul mijloacelor audiovizuale ;

b) un chestionar inițial aplicat elevilor din două clase de liceu (a X-a B, profil matematică-informatică, pentru desfășurarea de secvențe didactice bazate pe texte nonliterare și a X-a G, profil filologie, pentru desfășurarea de secvențe didactice bazate pe texte literare) pentru a identifica percepția lor asupra competenței culturale și asupra dezvoltării acesteia utilizând mijloace audiovizuale;

c) elaborarea a cinci secvențe didactice bazate pe texte literare autentice, utilizând mijloace audiovizuale; cele cinci secvențe au fost aplicate la o singură clasă, în timp ce pentru cealaltă clasă am utilizat texte nonliterare pentru a dezvolta competența culturală ;

d) un chestionar final aplicat elevilor din ambele clase pentru a identifica măsura în care au reușit să dezvolte competența culturală.

Secvențele didactice s-au bazat pe operele a cinci autori din secolul XX (Anna de Noailles, *Le Verger*, Guillaume Apollinaire, *Le Pont Mirabeau*, Jacques Prévert, *Déjeuner du matin*, Léopold Sédar Senghor, *Femme noire* și Aimé Césaire, *Prophétie*). Fiecare secvență a inclus o fișă didactică pentru profesori și o fișă de lucru pentru elevi.

Scopul acestui studiu a fost de a compara rezultatele obținute de elevii din cele două clase cu același nivel și aceleași competențe de atins, dar cu documente suport diferite: pentru o clasă, am folosit ca documente suport texte literare, mai precis poezii ale autorilor selectați, iar pentru cealaltă clasă, documentele de sprijin au fost textele nonliterare.

La sfârșitul acestui proces, ne-am propus să comparăm rezultatele obținute de elevii din cele două clase la chestionarele inițiale și finale, precum și rezultatele obținute de elevii din clasa în care au fost aplicate cele cinci secvențe didactice comparativ cu cei la care au fost utilizate texte nonliterare.

Partea a doua a tezei a avut ca obiect de studiu percepția cadrelor didactice și a elevilor asupra integrării textelor literare în cadrul orei de limbi moderne, vizând dezvoltarea competenței culturale cu ajutorul mijloacelor audiovizuale, în sistemul actual de învățământ românesc.

Ținând cont de specificul domeniului filologic, respectiv al didacticii FLE, am inclus documentele necesare într-o secțiune de *Anexe*.

Concluzii

Eșantionul ales pentru acest studiu de caz a constat în două grupuri de elevi din clasa a X-a, unul lucrând cu texte literare, iar celălalt cu texte nonliterare, având ca scop dezvoltarea competenței culturale prin utilizarea mijloacelor audiovizuale. Chestionarele pentru elevi au fost aplicate la începutul anului școlar 2024-2025. În ceea ce privește chestionarul pentru profesori, eșantionul a fost format din 52 de subiecți și s-a desfășurat în cursul anului școlar 2023-2024.

Prima parte a chestionarului pentru cadrele didactice conține opt întrebări referitoare la informații generale (gen, interval de vârstă, mediu, formare profesională, experiență, școală), iar a doua parte a chestionarului conține nouăsprezece întrebări referitoare la dezvoltarea celei de-a opta competențe-cheie (și anume conștiința și exprimarea culturală) pentru profilul de formare al viitorului tânăr absolvent. Întrebările se referă la: vârstă, nivel sau cele mai potrivite practici didactice pentru abordarea competenței culturale prin intermediul unui text literar, contribuția manualului sau a metodelor utilizate la clasă, atitudinea elevilor sau capacitatea profesorului de a dezvolta această competență în cadrul orei de limbă modernă.

În ceea ce privește *prezența textelor literare în manualele utilizate* la orele de limbi străine, putem constata, din păcate, dispariția lor aproape totală (51,9%); absența textelor literare din manuale este o realitate tristă a învățământului românesc și trebuie compensată prin sugestiile profesorilor privind elaborarea unor fișe de lucru.

Cât despre *cele mai potrivite practici didactice pentru dobândirea competenței culturale* în rândul elevilor, cea mai bună alegere pare a fi (pentru 78,8% dintre profesorii chestionați)

utilizarea unui scurt videoclip pe teme culturale, urmată îndeaproape de lectura unui text literar (76,9%).

Predarea dimensiunii culturale la ora de limbă străină este întotdeauna dificilă atât pentru profesor (77,8%), cât și pentru elev, deoarece această muncă nu este simplă. Pentru dezvoltarea competenței culturale la ora de limbă străină, genul literar cel mai favorabil pentru elevi pare a fi genul liric (63,5%).

A treia parte a chestionarului conține nouă întrebări referitoare la utilizarea TIC în cadrul orei de limbă străină, necesitatea formării cadrelor didactice care predau o limbă străină cu ajutorul mijloacelor audiovizuale, utilizarea acestor mijloace pentru a simplifica sarcina profesorului, instrumentele care facilitează utilizarea mijloacelor audiovizuale, necesitatea utilizării acestora, natura documentelor autentice, frecvența cu care mijloacele audiovizuale sunt integrate în procesul de predare sau învățare și atitudinea percepută la elevi în cadrul unei astfel de ore.

În acest sondaj, 46 de profesori din 52 (88,5%) au recunoscut utilizarea TIC în practica lor didactică la clasă, ceea ce arată importanța acestora. Integrarea mijloacelor audiovizuale în procesul de predare a fost văzută ca o alegere personală din partea profesorului (48,1%) sau mai degrabă ca o necesitate (51,9%). Considerăm foarte important faptul că 27 de participanți la sondajul nostru (51,9%) au înțeles că în prezent integrarea mijloacelor audiovizuale este mai degrabă o necesitate decât o alegere personală, chiar dacă este o alegere foarte importantă.

A patra parte a chestionarului conține șapte întrebări referitoare la utilizarea mijloacelor audiovizuale ca practică didactică, alegerea mijloacelor didactice în timpul orelor de limbă străină, utilizarea noilor tehnologii (TIC), exploatarea unui text literar cu ajutorul mijloacelor audiovizuale și percepția elevilor după ce au lucrat pe un text literar cu ajutorul mijloacelor audiovizuale, toate acestea în vederea dezvoltării competenței culturale la elevi.

Toți profesorii (100%) au recunoscut *utilizarea audiovizualului ca fiind o practică didactică* necesară pentru transmiterea cunoștințelor culturale către elevii lor.

Dezvoltarea competenței culturale pornind de la textul literar, cu ajutorul mijloacelor audiovizuale, reprezintă atât o provocare profesională, cât și una personală pentru profesori. A fost ușor de observat că jumătate dintre respondenți (51,99%) au considerat că noile tehnologii ar putea îmbunătăți cu siguranță percepția elevilor asupra textului literar, în timp ce aproape jumătate nu au fost pe deplin siguri (48,1%).

În ceea ce privește *tipurile de activități pe care elevii le preferă pentru exploatarea unui text literar*, cele mai mari procente (71,2% și, respectiv, 67,3%) au fost obținute de aplicațiile online și de poeziile puse pe ritmuri muzicale. De remarcat este și faptul că 92,3% dintre profesori au exploatat deja la clasă un text literar prin mijloace audiovizuale, iar percepția elevilor a fost

pozitivă sau destul de pozitivă (86,6%), ceea ce înseamnă că mijloacele audiovizuale joacă un rol important în învățarea limbilor străine.

Cât despre secvențele didactice, din cadrul studiului de caz, ele se bazează pe textele a cinci autori din secolul XX (Anna de Noailles, Guillaume Apollinaire, Jacques Prévert, Léopold Sédar Senghor și Aimé Césaire) și poemele alese au fost : *Le Verger*, *Le Pont Mirabeau*, *Déjeuner du matin*, *Femme noire* și *Prophétie*. Fiecare secvență include o fișă didactică pentru profesori și o fișă de lucru pentru elevi. Fișa didactică cuprinde: nivelul elevilor, durata secvenței, competențele vizate, obiectivele lingvistice, comunicative, socioculturale/ interculturale, textele suport, resursele audiovizuale utilizate și derularea orei (conștientizarea temei lecției, descoperirea și înțelegerea globală a documentului propus, înțelegerea detaliată a textului, sistematizarea noilor deprinderi, reutilizarea și evaluarea cunoștințelor dobândite) și activități pentru fișa de lucru a elevilor; au fost menționate totodată resursele audiovizuale necesare pentru buna desfășurare a secvenței.

Toate activitățile propuse în cadrul secvențelor au urmărit dezvoltarea tuturor competențelor generale (înțelegere orală și scrisă, exprimare orală și scrisă) și, mai ales, dezvoltarea competențelor culturale ale elevilor prin intermediul mijloacelor audiovizuale, pe baza unui text literar.

După finalizarea fiecărei secvențe, elevii din cele două clase au fost supuși unei evaluări, mai exact unui chestionar care conținea curiozități despre viața și opera autorilor aleși. Această evaluare a fost realizată cu ajutorul aplicațiilor *Quizizz* și *Kahoot* și am obținut rezultate care arată o realitate pe care nu o mai putem nega: elevii le adoră.

În cele ce urmează, prezentăm un rezumat al rezultatelor obținute de elevii din cele două clase în chestionarul aplicat înainte și după implementarea secvențelor bazate pe texte literare, respectiv a secvențelor bazate pe texte nonliterare.

De asemenea, am realizat o comparație între cele două clase, care este sintetizată în tabelul de mai jos:

Autorul studiat :	Pragul de succes pentru elevii ale căror activități se bazează pe un text literar	Pragul de succes pentru elevii ale căror activități se bazează pe un text nonliterar
Anna de Noailles	93 %	81 %
Guillaume Apollinaire	82,80 %	71,43%
Jacques Prévert	87,69 %	66,43 %
Léopold Sédar Senghor	95 %	96 %
Aimé Césaire	91 %	85 %

Tabelul nr. 1 Compararea pragului de succes pentru toți autorii studiați

În aproape toate cazurile, elevii au făcut progrese. Cu toate acestea, putem observa o excepție în ceea ce privește rezultatele obținute de elevi după ce au lucrat pe un text. De data aceasta, pragul de succes a fost mai ridicat (+1%) pentru elevii care au lucrat pe un text nonliterar. Acesta a fost cazul autorului Léopold Sédar Senghor, dar am putea explica acest rezultat prin faptul că elevii auziseră de el de mai multe ori, deoarece a fost unul dintre fondatorii Francofoniei, un proiect bazat pe împărtășirea limbii și culturii franceze, respectând identitatea fiecărui individ, cu ocazia sărbătoririi limbii franceze pe care profesorii și elevii o organizează în fiecare an, pe 20 martie. Datorită acestor activități, acest autor a putut fi cunoscut și de către elevii din clasa în care nu a fost utilizat textul literar.

La sfârșitul acestui proiect, datorită rezultatelor obținute și reacțiilor din partea elevilor, putem afirma că performanțele acestora în cazul studierii unui text literar cu ajutorul mijloacelor audiovizuale, în timpul orei de FLE, au fost mai ridicate decât în cazul celui alt grup de elevi care au studiat texte nonliterare pe același conținut. În plus, am putut observa interesul manifestat de elevi de-a lungul acestui proces de descoperire de noi informații despre viața și opera unui scriitor francofon.

La sfârșitul acestui demers, am comparat rezultatele obținute de elevii din cele două clase la chestionarele inițiale și finale, precum și rezultatele obținute de elevii din clasa în care au fost aplicate cele cinci secvențe didactice comparativ cu cei la care au fost utilizate texte nonliterare. Pentru a evidenția mai bine aceste rezultate, am efectuat o analiză contrastivă a acestor două chestionare, pentru ambele clase, în care am introdus toate răspunsurile. Aceasta arată progresul final pentru ambele clase, precum și diferențele dintre ele:

Întrebarea nr.	Răspunsul corect	Răspunsurile la chestionarul inițial, clasa a X-a G	Răspunsurile la chestionarul final, clasa a X-a G	Răspunsurile la chestionarul inițial, clasa a X-a B	Răspunsurile la chestionarul final, clasa a X-a B
1.	Une république	96,2%	100%	92,9%	100%
2.	<i>La Marseillaise</i>	96,2%	100%	78,6%	100%
3.	Liberté, Égalité, Fraternité	61,5%	96,2%	64,3%	92,9%
4.	Le croissant	92,3%	100%	92,9%	100%
5.	<i>Déjeuner du matin</i>	26,9%	100%	21,4%	100%
6.	Guillaume Apollinaire	46,2%	92,3%	35,7%	100%
7.	une poétesse et une romancière française d'origine roumaine	38,5%	96,2%	64,3%	100%
8.	Marcel Proust	42,3%	100%	21,4%	100%
9.	Antoine de Saint-Exupéry	88,5%	96,2%	42,9%	57,1%
10.	<i>Cahier d'un retour au pays natal</i>	7,7%	100%	21,4%	100%
11.	Un établissement scolaire de Bucurest porte le nom d'Anna de Noailles	46,2%	96,2%	21,4%	78,6%
12.	Le Musée du Louvre	69,2%	100%	57,1%	100%

13.	Onésime Reclus, géographe français	19,2%	15,4%	71,4%	28,6%
14.	à Paris	96,2%	100%	85,7%	100%
15.	Honoré de Balzac	42,3%	84,6%	57,1%	84,6%
16.	Marguerite Yourcenar	26,9%	96,2%	14,3%	21,4%
17.	en Normandie	30,8%	96,2%	21,4%	100%
18.	La Loire	15,4%	96,2%	42,9%	28,6%
19.	Le muguet, symbole du bonheur et de la chance	42,3%	92,3%	42,9%	100%
20.	la cigogne	30,8%	73,1%	21,4%	78,6%

Tabelul nr. 2 Compararea chestionarelor

Concluzia pe care o putem trage din toate aceste informații din tabelele de mai sus este că rezultatele elevilor la care au fost utilizate *textele literare* ca suport pentru activitățile propuse de profesor în cadrul orei de FLE au fost mai bune decât cele ale elevilor la care au fost utilizate texte nonliterare. În acest fel, concluzia confirmă ceea ce ne-am propus să demonstrăm: textele literare ajută elevii să dobândească competențe culturale, mai ales atunci când sunt însoțite de mijloace audiovizuale.

Pentru a obține cele mai bune rezultate, acest tip de abordare a dezvoltării competenței culturale ar trebui să fie utilizat în mod constant de către profesorul de FLE încă de la începutul învățării acestei limbi. În plus, această abordare nu este specifică doar orei de FLE, ci ar trebui să fie transdisciplinară (pentru orele de istorie, geografie, filosofie, muzică și chiar limba maternă) și nici nu ar trebui să se încheie la sfârșitul școlarizării elevilor, deoarece dobândirea competenței culturale nu se oprește niciodată în lumea în care trăim în prezent.

Contribuția noastră personală se referă atât la analizele efectuate pe baza documentului *CECRL* și al *Volumului Complementar al CECRL* în ceea ce privește aparițiile termenilor legați de câmpul semantic al *literaturii*, cât și la metodele de limbă franceze, unde am încercat să identificăm modul în care textele literare sunt utilizate pentru a dezvolta competența culturală a elevilor. În același timp, studiul de caz pe care l-am realizat pe baza chestionarelor adresate profesorilor și elevilor reprezintă o contribuție relevantă pentru a arăta cum am putea dezvolta competența culturală a elevilor cu ajutorul mijloacelor audiovizuale, folosind textul literar ca document autentic. Posibilele limitări ale acestei cercetări pot proveni din faptul că studiul de caz a fost realizat pe un eșantion destul de mic de profesori și elevi și că există riscul ca elevii chestionați să-și supraestimeze sau să-și subestimeze competența culturală la un moment dat.

Pe parcursul tezei am publicat o serie de articole pe tema dezvoltată:

1. IORDACHE, Aurelia, « Enseigner la littérature aujourd'hui, en classe de FLE, un vrai défi! », în *Studii de cercetări filologice, Seria Limbi Romanice*, nr. 29, vol I, Editura Universității din Pitești, 2021, pp. 76-95.

2. IORDACHE, Aurelia, « Mise en scène kaléidoscopique de la littérature dans la perspective de l'enseignement des langues », în *Langue et Littérature - Repères identitaires en contexte européen*, no. 29/2021, Pitești, pp. 216-225.
3. IORDACHE, Aurelia, « Les avantages de l'utilisation des moyens audiovisuels comme support d'apprentissage et source d'amusement en classe de FLE », în *Langue et Littérature - Repères identitaires en contexte européen*, no. 30/2022, Pitești, pp. 168-174.
4. IORDACHE, Aurelia, « L'interculturel en classe de FLE: un enjeu absolu pour la didactique des langues », în *Langue et Littérature - Repères identitaires en contexte européen*, no. 33/2023, Pitești, pp. 220-225.

Impactul acestei cercetări va putea fi văzut în dezvoltarea competenței culturale a elevilor de liceu; în același timp, deoarece propune exemple de secvențe didactice care integrează mijloace audiovizuale, ea va servi drept instrument și exemplu pentru profesorii de FLE.

Pentru a încheia, subliniem că această cercetare poate deschide perspective pentru alte lucrări, cum ar fi integrarea genului dramatic cu ajutorul mijloacelor audiovizuale sau, de ce nu, integrarea textului literar în ora de limbi străine prin intermediul inteligenței artificiale. În plus, prezenta cercetare va putea servi drept bază pentru un eventual curs opțional de franceză ca limbă străină, axat pe dezvoltarea competenței culturale, deoarece considerăm că aceasta este o competență care trebuie luată în considerare și nu trebuie privită ca o competență secundară.

Bibliografie

A. Cărți

1. ABDALLAH-PRETCEILLE, Martine, *L'éducation interculturelle*, Presse Universitaire de France, Paris, 2020
2. ANGHEL, Manuela-Delia, PETRIȘOR, Nicolae-Florentin, *Guide pratique pour les professeurs de français*, Paradigme, Pitești, 2007
3. APOLLINAIRE, Guillaume, *Calligrammes*, Éditions Gallimard, Paris, 1966
4. APOLLINAIRE, Guillaume, *Poèmes*, Éditions Jean-Claude Lattès, Paris, 1987
5. ARGAUD, Évelyne, *Le fait culturel en classe de FLE*, Collection F, Hachette FLE, Vanves, 2021
6. BACHELOT PRÉVERT, Eugénie et BINH, N.-T. (dir.), *Jacques Prévert, Paris la belle*, catalogue d'exposition, Paris, Hôtel de ville (24 octobre 2008 au 28 février 2009), Flammarion, Paris, octobre 2008
7. BEAUD, Michel, *L'Art de la thèse*, Éditions La Découverte, Paris, 1985
8. BOUHECHICHE, Arezki, *Didactique du FLE Démarches et pratiques de classe*, L'Harmattan, Paris, 2021
9. BRĂESCU, Maria, *Méthodologie de l'enseignement du français*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1979
10. BYRAM, Michaël, *Culture et éducation en langue étrangère*, Didier, Paris, 1992
11. CATROUX, Michèle, *Méthodologie de la Recherche en Didactique des Langues*, Ellipses Éditions Marketing S.A., Paris, 2018
12. CERF, Juliette, BÉGUIN, Olivier, *Fenêtre sur la Littérature Française et Francophone*, Éditions Modern Languages, Milan, 2004
13. CÉSAIRE, Aimé, *Les armes miraculeuses*, Éditions Gallimard, Paris, 1946
14. CÉSAIRE, Aimé, *Cahier d'un retour au pays natal*, Éditions Présence Africaine, Paris, 1947
15. CÉSAIRE, Aimé, *Discours sur le colonialisme*, Éditions Présence Africaine, Paris, 1955
16. CHAVES, Rose-Marie, FAVIER, Lionel, PÉLISSIER, Soizic, *L'Interculturel en classe*, PUG, Grenoble, 2012
17. CHEVALIER, Brigitte, *Lecture et prise de notes*, Éditions Nathan, Paris, 1992
18. *Collection littéraire Lagarde & Michard XXe siècle*, Bordas, Paris, 1988
19. *Collection Henri Mitterand, Littérature Textes et documents, XXe siècle*, Éd. Nathan, Paris, 1990

20. CONSEIL DE L'EUROPE, *Cadre européen commun de référence pour les langues. Apprendre, enseigner, évaluer*, Didier, Paris, 2005
21. CONSEIL DE L'EUROPE, *Cadre européen commun de référence pour les langues. Apprendre, enseigner, évaluer*, Volume complémentaire, Strasbourg, 2021
22. CSABA, Kiss, *Repere teoretice în psihologia experimentală – Note de curs*, Editura Universitară, București, 2017
23. CUCOȘ, Constantin, *Pedagogie*, Polirom, Iași, 1998
24. CUQ, Jean-Pierre, GRUCA, Isabelle, *Cours de didactique du français langue étrangère et seconde*, 4e édition, Presses universitaire de Grenoble, 2017
25. DE CARLO, Maddalena, *L'interculturel*, Cle International, 1998
26. DEFAYS, Jean-Marc, *Enseigner le français langue étrangère et seconde – Approche humaniste de la didactique des langues et des cultures*, Éditions Mardaga, Bruxelles, 2018
27. ECO, Umberto, *Cum se face o teză de licență*, Polirom, Iași, 2020
28. ENĂCHESCU, Constantin, *Tratat de Teoria cercetării științifice*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Polirom, Iași, 2007
29. GEORGESCU, Corina-Amelia, *La didactique du français langue étrangère : tradition et innovation*, Tiparg, Geamăna, 2011
30. GIRARD, Denis, *Linguistique appliquée et didactique des langues*, A. Colin Longman, Paris, 1972
31. GOLU, Mihai, PĂIȘ-LĂZĂRESCU, Mihaela, *Psihologie*, clasa a X-a, Editura Economică Preuniversitaria, București, 2000
32. GROSBOIS, Muriel, *Didactique des langues et technologies de l'EAO aux réseaux sociaux*, PUPS, Paris, 2012
33. GUIDÈRE, Mathieu, *Méthodologie de la recherche*, Ellipses Éditions Marketing S.A., Paris, 2004
34. MIHĂILESCU, Ioan, *Sociologie generală, Concepte fundamentale și studii de caz*, Polirom, Iași, 2003
35. NICA, Traian, ILIE, Cătălin, *Tradition et modernité dans la didactique du français, langue étrangère*, Editura Celina, Oradea, 1995
36. NOAILLES, Anna, *Le Cœur innombrable*, Éditions Calmann-Lévy, Paris, 1901
37. NOAILLES, Anna, *Les Vivants et les Morts*, Éditions Fayard, Paris, 1913
38. NOAILLES, Anna, *Poème de l'amour*, Éditions Fayard, Paris, 1924
39. NOAILLES, Anna, *L'Honneur de souffrir*, Éditions Bernard Grasset, Paris, 1927
40. PÂRVAN, Gabriel, *Poètes français du XXe siècle*, Editura Paralela 45, Pitești, 2004

41. PELGRUM, Willem J., LAW, Nancy, *Les TIC et l'éducation dans le monde : tendances, enjeux et perspectives*, l'Organisation des Nations Unies pour l'éducation, la science et la culture, Paris, 2004
42. PETITGIRARD, Jean-Yves, ABRY, Dominique, BRODIN, Élisabeth, *Le Tableau Blanc Interactif*, CLE International, « Techniques et pratiques de classe », Paris, 2011
43. POPPER, Karl, R., *Logica cercetării*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1981
44. PREISS, Axel, *La dissertation littéraire*, Armand Colin Éditeur, Paris, 1989
45. PRÉVERT, Jacques, *Paroles*, Éditions Gallimard, Paris, 1949
46. PRÉVERT, Jacques, *Histoires*, Éditions Gallimard, Paris, 1963
47. PRÉVERT, Jacques, *Fatras*, Éditions Gallimard, Paris, 1966
48. ROTARIU, Traian, ILUȚ, Petru, *Ancheta sociologică și sondajul de opinie, Teorie și practică*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Polirom, Iași, 2006
49. SARAȘ, Marcel, *Limba franceză, Manual pentru clasa a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, R.A., București, 1997
50. SCHAEFER, Richard T., LAMM, Robert P., *Sociology*, Fifth edition, International Edition, Boston, 1995
51. SÉDAR SENGHOR, Léopold, *Chants d'ombre*, Éditions du Seuil, Paris, 1945
52. SÉDAR SENGHOR, Léopold, *Liberté 1 Négritude et Humanisme*, Éditions du Seuil, Paris, 1964
53. SÉDAR SENGHOR, Léopold, *Poèmes*, Éditions du Seuil, Paris, 1964
54. SERVICIUL NAȚIONAL DE EVALUARE ȘI EXAMINARE (SNEE), *Ghid de Evaluare Limbi Moderne*, Aramis, București, 2001
55. TAGLIANTE, Christine, *L'évaluation et le Cadre européen commun*, CLE International/ SEJER, Paris, 2005
56. TAGLIANTE, Christine, *La classe de langue*, CLE International/ SEJER, Paris, 2006
57. ZLATE, Mielu, *Fundamentele psihologiei*, Ediția a IV-a, Polirom, Iași, 2009

B. Articole științifice

58. ABU-LAILA, Zaki, « Les avantages de l'utilisation des supports audiovisuels en classe de FLE », in *Revue des études humaines et sociales –B/ Lettres et Langues*. N° 19, Janvier 2018, pp. 37-48
59. BERTOCCHINI, Paola, COSTANZO, Edvige, « La notion d'interculturel », in *Le Français dans le monde*, n° 391, janvier 2014, pp. 26-27

60. KANDSI, Abdelli, KEBAILI, Fatima, « L'apport du support audio-visuel sous-titré à la compréhension de l'oral et au vocabulaire en milieu universitaire », in *Annals of the University of Craiova, the Psychology-Pedagogy series*, 2024, No. 46, pp. 121-132
61. IORDACHE, Aurelia, « Enseigner la littérature aujourd'hui, en classe de FLE, un vrai défi! », in *Revue Studii de cercetări filologice, Seria Limbi Romanice*, nr. 29, vol I, Editura Universității din Pitești, 2021, pp. 76-95
62. IORDACHE, Aurelia, « Mise en scène kaléidoscopique de la littérature dans la perspective de l'enseignement des langues », in *Langue et Littérature - Repères identitaires en contexte européen*, no. 29/2021, Pitești, pp. 216-225
63. IORDACHE, Aurelia, « Les avantages de l'utilisation des moyens audiovisuels comme support d'apprentissage et source d'amusement en classe de FLE », in *Langue et Littérature - Repères identitaires en contexte européen*, no. 30/2022, Pitești, pp. 168-174
64. IORDACHE, Aurelia, « L'interculturel en classe de FLE: un enjeu absolu pour la didactique des langues », in *Langue et Littérature - Repères identitaires en contexte européen*, no. 33/2023, Pitești, pp. 220-225
65. MÎNDROC, Delia, « L'audiovisuel – un moyen très utile en classe de FLE », in *Modern Teaching Strategies, Strategii Didactice Moderne, Stratégies didactiques modernes, Revistă de specialitate a cadrelor didactice din învățământul preuniversitar din România*, Editura SITECH, Craiova, Anul 5, Nr.5/2018, pp. 68-70
66. PUREN, Christian, « De l'approche communicative à la perspective actionnelle », in *Le Français dans le Monde*, No. 347, sept.-oct. 2006, pp. 37-40
67. VOICULESCU, Liliana, « Une place repensée pour l'humour dans le Volume Complémentaire avec de nouveaux descripteurs du CECR », in *Langue et Littérature - Repères identitaires en contexte européen*, no. 25/2019, Pitești, pp. 265-271

C. Teze de licență, master, doctorat

68. BABIČ, Antonia, *Les avantages de l'utilisation des matériels audiovisuels en classe de FLE*, Mémoire, Zagreb, 2014, <https://core.ac.uk/download/pdf/299370368.pdf>
69. BAROUTSAKI-TSIRIGOTI, Sofia, *Exploitation pédagogique du texte littéraire et lecture littéraire en FLE: nouvelles inspirations, nouvelles pratiques*. Thèse de doctorat, Université Michel de Montaigne - Bordeaux III; Le Mans Université, 2022. Français, <https://theses.hal.science/tel-04194167>
70. BERTOLDI, Steve, *Tableau blanc interactif: outil au service de l'enseignant ou de l'élève? Étude des représentations et des pratiques effectives de 10 enseignants de l'école primaire genevoise utilisant un Tableau Blanc Interactif (TBI)*, Master, Université de Genève,

2016, <https://access.archive-ouverte.unige.ch/access/metadata/3b8bdf81-3bc6-43f3-8b6b-bd8c4f41b0a9/download>

71. BOUNAIA, Hadil, BENKHALED, Safa, *L'apprentissage du FLE, à travers la coexistence orale et écrite dans un support audiovisuel*, Université 8 Mai 1945 Guelma, Mémoire en vue de l'obtention du diplôme de master académique, 2019/2020, <https://dspace.univ-guelma.dz/xmlui/handle/123456789/10911>

72. IRAKOZE JENNY, Flora, *Les perceptions des enseignants de FLE sur l'utilisation des ressources audiovisuelles en classe*, Analyse basée sur des entretiens et des observations de classe de six enseignants de lycée en Suède, Mémoire de licence, Université Dalarna, 2025, <https://du.diva-portal.org/smash/get/diva2:1942950/FULLTEXT01.pdf>

73. MARTY, Frédéric, *Les usages de l'audiovisuel éducatif par les enseignants face au numérique : l'exemple du site.tv*, Thèse de doctorat, Université de Toulouse, 2015, https://theses.hal.science/tel-01326635/file/Marty_Frederic_2-ANNEXE.pdf

74. NAIT KHALED, Tahar, MOUGAS, Lyes, *L'impact de l'audiovisuel sur l'enseignement/apprentissage du FLE chez les apprenants des classes de langues étrangères (cas des apprenants de deuxième et troisième années secondaires)*, Université Mouloud Mammeri de Tizi-Ouzou, Mémoire de master II, 2020/2021, <https://dspace.ummo.dz/bitstreams/a6ed1876-e720-4eab-af64-da7bb2d50ff6/download>

75. SOUFGALEM, Bakir, *L'enseignement de la compétence culturelle à travers l'exploitation de la vidéo en classe de FLE*, (cas des élèves de cinquième année primaire de Ghardaïa), Mémoire de master, Université de Ghardaïa, 2021/2022, <http://dspace.univghardaia.dz:8080/jspui/bitstream/123456789/4680/1/L%E2%80%99enseignement%20de%20la%20comp%C3%A9tence%20culturelle%20%C3%A0%20travers%20l%E2%80%99exploitation.pdf>

76. ST-JACQUES, Émilie, *Comprendre l'usage du tableau blanc interactif (TBI) sur l'apprentissage et la réussite des élèves : le cas de l'école secondaire Saint-Laurent de la Commission scolaire Marguerite-Bourgeoys*, Mémoire de la maîtrise ès sciences (technologies de l'information), Université du Québec à Montréal, 2013, <https://archipel.uqam.ca/6053/1/M13056.pdf>

77. TRAIN, Grégoire, *Le tableau blanc interactif, un outil pour la classe de mathématiques ?*, Thèse de Doctorat, Université Paris Diderot, 2013, <https://theses.hal.science/tel-00921871/file/theseGTrain.pdf>

78. ȘERBAN (BURCEA), Cătălina, *Impactul textului literar în predarea limbii franceze ca limbă străină : Studiu de caz – Jacques Prévert*, Thèse de doctorat, Universitatea Națională de Știință și Tehnologie Politehnica București, Centrul Universitar Pitești, 2024

D. Dicționare

79. CRISTEA, Sorin, *Dicționar de termeni pedagogici*, EDP R.A.-București, 1998
80. CUQ, Jean-Pierre, *Dictionnaire de didactique du français langue étrangère et seconde*, CLE International, S.E.J.E.R. Paris, 2003
81. ROBERT, Jean-Pierre, *Dictionnaire pratique de didactique du FLE, 2e édition revue et augmentée*, Paris, Éditions Ophrys, 2008
82. *Le Petit Larousse illustré 2006*, Éditions Larousse, Paris, 2005
83. *Le Petit Robert dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française 2024*, Éditions Le Robert, Paris, 2023
84. *Le Robert, Dictionnaire d'aujourd'hui*, Éditions Le Robert, Paris, 1991

E. Manuale

85. GROZA, Doina, BELABED, Gina, DOBRE, Claudia, IONESCU, Diana, *Limba franceză, Manual pentru clasa a IX-a*, Limba modernă 2, Corint, București, 2008
86. GROZA, Doina, BELABED, Gina, DOBRE, Claudia, IONESCU, Diana, *Limba franceză, Manual pentru clasa a X-a*, Limba modernă 2, Corint, București, 2008
87. GROZA, Doina, BELABED, Gina, DOBRE, Claudia, IONESCU, Diana, *Limba franceză, Manual pentru clasa a XI-a*, Limba modernă 2, Corint Educațional, București, 2014
88. GROZA, Doina, BELABED, Gina, DOBRE, Claudia, IONESCU, Diana, *Limba franceză, Manual pentru clasa a XII-a*, Limba modernă 2, Corint Educațional, București, 2014
89. NASTA, Dan Ion, SIMA, Marioara, ȘTIUBE, Tereza Lili, *Limba franceză, Manual pentru clasa a IX-a, Planète jeune*, Limba modernă 1, Corint, București, 2004
90. NASTA, Dan Ion, *Limba franceză, Manual pentru clasa a XI-a, Coup de cœur*, Limba modernă 1, Corint, București, 2006
91. NASTA, Dan Ion, *Limba franceză, Manual pentru clasa a X-a, Porte-bonheur*, Limba modernă 1, Corint, București, 2008
92. NASTA, Dan Ion, *Limba franceză, Manual pentru clasa a XII-a*, Francoroute, Limba modernă 1, Corint Educațional, București, 2014
93. POPA, Mariana, *Limba franceză, Manual pentru clasa a XI-a*, Limba modernă 1, Humanitas Educațional, București, 2006
94. POPA, Mariana, *Limba franceză, Manual pentru clasa a XII-a*, Limba modernă 1, Humanitas Educațional, București, 2007
95. POPA, Mariana, SOARE, Angela, CHIRIȚĂ, Carmen, *Limba franceză, Manual pentru clasa a XI-a*, Limba modernă 2, Humanitas Educațional, București, 2012

96. POPA, Mariana, SOARE, Angela, *Limba franceză, Manual pentru clasa a XII-a*, Limba modernă 2, Humanitas Educațional, București, 2012
97. POPA, Mariana, POPA, Anca Monica, *Limba franceză, Manual pentru clasa a IX-a*, Limba modernă 2, Humanitas Educațional, București, 2017
98. POPA, Mariana, SOARE, Angela, *Limba franceză, Manual pentru clasa a X-a*, Limba modernă 1, Humanitas Educațional, București, 2017
99. POPA, Mariana, SOARE, Angela, *Limba franceză, Manual pentru clasa a X-a*, Limba modernă 2, Humanitas Educațional, București, 2017

F. Sitografie

100. <https://citations.ouest-france.fr/citations-anna-de-noailles-1744.html>
101. <https://create.kahoot.it/share/qui-est-guillaume-apollinaire/d87dabf4-27d8-4f6b-9e2d-b6eb203ca16d>
102. <https://create.kahoot.it/share/qui-est-jacques-prevert/59eb3a0c-0799-45ec-ab38-c16627d83795>
103. https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20220923-1?utm_
104. <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/publications/key-data-teaching-languages-school-europe-2023-edition>
105. <http://evene.lefigaro.fr/citations/aime-cesaire>
106. <http://evene.lefigaro.fr/citations/anna-de-noailles>
107. <http://evene.lefigaro.fr/citations/leopold-sedar-senghor>
108. <http://evene.lefigaro.fr/citations/mot.php?mot=guillaume-apollinaire&>
109. https://fr.wikipedia.org/wiki/Anna_de_Noailles
110. https://fr.wikipedia.org/wiki/L%C3%A9opold_S%C3%A9dar_Senghor
111. https://quizizz.com/admin/quiz/66d9aecdc50c53737b882610?source=quiz_share
(<https://wayground.com/admin/quiz/66d9aecdc50c53737b882610?at=68b2aeae06d6b55ce3ffa2>)
112. https://quizizz.com/admin/quiz/66d9b301edd231f79b545ffe?source=quiz_share
(<https://wayground.com/admin/quiz/6757271fa53c382f08bdcf8c>)
113. https://quizizz.com/admin/quiz/66d9b8018295bfaa47de4a38?source=quiz_share
(<https://wayground.com/admin/quiz/66d9b8018295bfaa47de4a38>)
114. https://ro.m.wikipedia.org/wiki/Guillaume_Apollinaire
115. https://ro.m.wikipedia.org/wiki/Jacques_Pr%C3%A9vert
116. https://rocnee.eu/images/rocnee/fisiere/curriculum/profilul_absolventului/OM_6731_28.1.2023_MOF_Parte_a_I_nr._1099.pdf

117. https://rocnee.eu/images/rocnee/fisiere/manuale/2024-2025/14.10.2024_Catalog_manuale_scolare_invatamant_preuniversitar_2024_2025_clasele_IX-XII.pdf
118. <https://uis.unesco.org/fr/glossary-term/audiovisuel>
119. <https://www.tiktok.com/@lanoon/video/7327441577939422497>
120. <https://youtu.be/CCE53UP3vE0?si=Ya3Juuthn6GwNV6b>
121. <https://youtu.be/DvOeX9b4Tp4?si=EsDM1jGPeMI-Fod0>
122. <https://youtu.be/EsaKE5qw7SQ?si=iHMkvzSkIR3qeA2K>
123. https://youtu.be/NvVY_svCw0Y?si=VfsvsgEc6bpzMbvH
124. <https://youtu.be/seAfvQ7sEXA?si=QscJjMpnQnPJsd1D>
125. <https://youtu.be/Ti9edEydw7w?si=hgpZZsSkr8XRVFXm>
126. <https://youtu.be/U6zrACGpIIo?si=iobKeFSU2me2Zvu0>
127. <https://youtu.be/UeL6p1vn3AA?si=1HVxyiChUdlOUTfe>
128. <https://youtu.be/XR3UsbB531Y?si=SGgetrEOFGDRvJZj>
129. <https://www.christianpuren.com/cours-la-dlc-comme-domaine-de-recherche/dossier-n-5-la-perspective-didactique-3-4/>
130. www.christianpuren.com/cours-méthodologie-de-la-recherche-en-dlc/chapitre-5-mettre-en-oeuvre-ses-méthodes-de-recherche/